

emcdda.europa.eu

SPRÁVA

Wolfgang Götz, riaditeľ

Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť

Pri príležitosti vydania

Výročnej správy o stave drogovej problematiky v Európe 2006

Embargo: 11:00 SEČ – 23.11.2006

Zavedenie novej protidrogovej stratégie EÚ (2005–2012) predstavuje dôležitý krok v úsilí, ktorým Európa reaguje na problematiku drog. Táto stratégia a jej súčasný akčný plán (2005–2008) sú konkrétnymi príkladmi rastúcej súdržnosti medzi členskými štátmi a prejavom ich spoločného úsilia spolupracovať a intenzívne sa angažovať. Tým sa však spolupráca nekončí. Hoci v jednotlivých krajinách sú stále rozhodujúce národné politiky a politické rozdiely sú očividné, v dôsledku oživenia európskej diskusie je čoraz ťažšie nájsť rozdiely v zásadných otázkach. Celkový súčasný trend je v jednotlivých krajinách rovnaký.

Takmer všetky európske krajiny v súčasnosti vyvíjajú politické iniciatívy formou všeobecnej národnej protidrogovej stratégie alebo akčného plánu. Na základe hĺbkovej analýzy protidrogovej politiky v súčasnosti pozorujeme jednoznačné tendencie rozšírenia rozsahu týchto stratégií tak, aby zahŕňali zákonom povolené psychoaktívne látky, ako alkohol, tabak a lieky ako aj nezákonné drogy ⁽¹⁾. Viac než dve tretiny sledovaných krajín v súčasnosti buď výslovne uvádzajú v dokumentoch svojich protidrogových politík oba druhy látok alebo uvádzajú prepojenia na zákonom povolené látky v kontexte prevencie a liečby. To je odpoveď na aktuálnu situáciu, keď sa časté užívanie legálnych a/alebo nelegálnych psychoaktívnych látok (polykonzumácia drog) stáva v európskom drogovom prostredí stále viditeľnejším.

EMCDDA v súčasnosti čelí výzve monitorovať oveľa širšie spektrum látok než pred desiatimi rokmi. Liečebné služby musia riešiť väčšie množstvo problémov súvisiacich s užívaním stimulantov a polyužívaním drog než kedykoľvek predtým, pričom hlásia významné prekrývanie problémov s drogami a alkoholom. Základnou myšlienkou tohtoročnej správy je naliehavá potreba vytvoriť primerané postupy a iniciatívy reagujúce na komplexnú a nejednoznačnú problematiku užívania drog. Užívanie viacerých drog predstavuje pre monitorovacie systémy, tradične zamerané na užívanie jednotlivých látok, mimoriadne veľkú výzvu. Ak máme vyhovieť potrebám rastúceho počtu ľudí, ktorých problémy pramenia z užívania rôznych drog, prvoradé miesto musí v budúcom pláne zastávať vytvorenie nových metodológií na pochopenie tohto modelu užívania drog.

K našim základným úlohám musí okrem monitorovania súčasnej situácie patriť aj sledovanie nových drog a predvídanie budúcich hrozieb pre verejné zdravie. Je pravdepodobné, že nové formy užívania drog prevezme najskôr niekoľko jednotlivcov, malé skupiny, špecifické regióny alebo určité sociálne prostredie. Naším cieľom je urýchlene zistiť nové látky a rozpoznať objavujúce sa trendy a odhaliť ich skôr, než prerastú do vážnych problémov.

V roku 2005 systém včasného varovania (early-warning system, EWS) po prvýkrát oficiálne informoval EMCDDA a Europol celkom o 14 nových psychoaktívnych látkach ⁽²⁾. Dôležitým vývojom v tejto oblasti je objavenie a rýchle šírenie novej látky mCPP – 1-(3-chlorofenyl) piperazínu, ktorú členské štáty identifikovali vo väčšom rozsahu než akúkoľvek inú novú psychoaktívnu látku od začiatku monitorovania týmto systémom v roku 1997.

V priebehu jedného roka sa látka mCPP objavila v 20 členských štátoch EÚ, v Rumunsku a Nórsku, kde sa často predávala ako „nový typ extázy“. Táto situácia môže slúžiť ako príklad spôsobu, akým ľudia podieľajúci sa na výrobe nezákonných drog hľadajú stále nové formy nových chemických látok, ktoré sa môžu ponúkať potenciálnym užívateľom. Systém včasného varovania je dôležitým mechanizmom zasahovania do procesu, v ktorom je zdravie mladých Európanov vystavované riziku pre finančný zisk.

V roku 2005 EMCDDA spustilo aj pilotný projekt E-POD (*European Perspectives on Drugs – Európske vyhliadky týkajúce sa drog*), cieľom ktorého je pomôcť určiť, sledovať a pochopiť objavujúce sa trendy v užívaní drog v Európe ⁽³⁾. Prvá správa ⁽⁴⁾ z tohto projektu poukazovala na zjavné zvýšenie dostupnosti a užívania halucinogénnych („magických“) húb od 90. rokov. Projekt E-POD bude svojím zameraním na špecifické látky pôsobiť ako celoeurópsky radar pre nové módné drogy a pomáhať jednotlivým krajinám rýchlo a účinne reagovať na ich užívanie a s tým spojené zdravotné riziká.

A napokon metamfetamín, droga spojená so závažnými problémami týkajúcimi sa verejného zdravia na celom svete. V Európe sa problémy spojené s touto drogou ešte stále obmedzujú na niekoľko krajín, avšak v poslednom roku hlásilo jej zachytenie viac krajín EÚ, čo jasne poukazuje na nevyhnutnosť intenzívnejšieho monitorovania častí obyvateľstva, ktoré sú vystavené najväčšiemu riziku.

S tým súvisí návrh Európskej komisie z roku 2005 o prepracovaní základného poslania EMCDDA, aby mohla čeliť týmto novým výzvam. Revidované nariadenie napríklad uvádza, že agentúra musí vziať do úvahy nové spôsoby užívania drog, najmä užívanie viacerých drog vrátane kombinovaného užívania zákonom povolených a nezákonných psychoaktívnych látok.

Globálna debata o drogovej problematike je obsiahla, pokiaľ ide o potrebu vyváženého a na dôkazoch založeného prístupu k drogám. V Európe sa azda viac než kdekďvek inde táto diskusia stáva skutočnosťou. Nová protidrogová stratégia EÚ a jej prvý akčný plán sú založené na spolupráci jednotlivých krajín na znížení ponuky a dopytu. Existuje tiež jasná dohoda o význame zhromažďovania a výmeny informácií, o šírení dobrej praxe a o potrebe riadiť sa vedeckými dôkazmi pri uskutočňovaní náročných rozhodnutí o najlepších postupoch v záujme obyvateľstva. Európska komisia podporovaná EMCDDA bude vyhodnocovať súčasný akčný plán použitím práve takýchto vedeckých dôkazov.

Protidrogové stratégie a akčné plány EÚ dlhé roky podporovali národné orgány, zhodnocovali domáce stratégie a viedli k silnejšej a jednotnejšej európskej mienke týkajúcej sa drog. EMCDDA sa usiluje uľahčiť tvorbu erudovaných politických rozhodnutí poskytovaním objektívnej a vedecky presnej analýzy dostupných informácií o fenoméne drog v Európe.

Úvahy o problémoch, ktoré užívanie drog prináša jednotlivým Európanom, ich rodinám a spoločenstvám, v ktorých žijú, sú smutné. V súčasnosti však môžeme byť v Európe optimistickejší, pretože nielenže lepšie tejto situácii rozumieme, ale tiež vieme o drogách racionálnejší, otvorenejší a informovanejší dialóg.

⁽¹⁾ Vybraná otázka: 'European drug policies: extended beyond illicit drugs?' <http://issues06.emcdda.europa.eu>

⁽²⁾ Na základe rozhodnutia Rady 2005/387/JHA z 10. mája 2005 o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole nových psychoaktívnych látok (Ú. v. L 127, 20.5.2005). Pozri tiež <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

⁽³⁾ Zostavené v kontexte protidrogového akčného plánu EÚ (2005 – 2008), ktorý vyžaduje „jasné informácie o objavujúcich sa trendoch, modeloch užívania drog a trhu s drogami“.

⁽⁴⁾ 'Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study' <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>